

Dékány Sixtus Apát Úr Apáti Benedikálása - Zirc 2011. április 30.

Olvasmányok: ApCsel 2,42-47; Lk 12,35-44

„Legyen a csípőtök felövezve, a lámpásokat pedig meggyújtva.” (Lk 12,35)

Az apáti benedikálás liturgiájára választott evangéliumi rész jól összefoglalja a lelkipásztor éberségre és szolgálatra vonatkozó felelősségét. Jézus azt kéri a tanítványaitól, hogy virrasszanak, álljanak készen a szolgálatra. Az éberség és a szolgálat egymásra alapulnak: az éber virrasztás szolgálat és a szolgálat éber virrasztás.

Az éberséget az égő lámpások jelképezik, a szolgálatot pedig az fejezi ki, hogy fel kell övezni a derekunkat. Azért kell felövezni magunkat, hogy a ruha ne akadályozza a szolgálatot. Köténnyel kell felövezni magunkat, amely alkalmas arra, hogy miként Jézus tette az utolsó Vacsorán, meg lehessen törölni a lakomára meghívottak lábát.

A szolgálatra irányuló éberség azt jelenti tehát, hogy megmaradunk a fényben és az alázatban, mondhatnák a tűzben és a vízben: a szeretet tüzében és az alázat vizében. Az alázatos szeretetet Krisztus nyilatkoztatta ki nekünk, Krisztusban mutatkozott meg, mint az az egyetlen helyes hozzáállás, amellyel az élethez közelítenünk érdemes, azért, hogy hozzáállásunk az élet a Úr eljövételének, magának Krisztus eljövételének a terévé válhasson.

Ez az éber, szolgálatra kész virrasztás, amelyet Jézus kér tőlünk, egy lakomára vonatkozik. A szolgák, általában égő lámpásokkal és felövezve várták uraikat, hogy azok lábát moshassanak, asztalhoz telepedhessenek és elfogyaszthassák az ünnepi étket. A zsidók számára a lakoma mindig a közösség és az ünnep ideje. A szolgák arra ügyeltek éberen, hogy szolgálják a lakoma meghívottjainak közösségi ünnepét, azt a közös ünneplést, amely leginkább a menyegzős lakomákban teljesedett ki.

Mégis, az imént hallott evangéliumban két dolog is teljesen felborítja a megszokott helyzetet. A szolgáknak olyan urat kell éberen várni és majd szolgálni, aki nem a menyegzős lakomára érkezik, hanem, aki onnan, egy menyegzőről tér haza (Lk 12,36). A menyegzős lakoma tehát már megvolt, más valahol. A ház ura haza jön. És íme, hazatérével egy másik, az előzőnél még váratlanabb fordulat: amikor a szolgálait éberen és szolgálatra készen találja, saját maga övezi fel magát, asztalhoz ülteti őket, és körüljárva közöttük, felszolgál nekik (Lk 12,37).

A menyegzőről visszatérve, a ház ura szolgálai lakomájának szolgálja lesz, szolgálai közösségi ünneplésének válik szolgáljává.

Ez a fordulat krisztológiai és húsvéti értelemmel bír. Ez a fordulat maga a húsvéti misztérium. Az úr, aki visszatér a menyegzőről, maga az „ember Fia” aki visszajön a tanítványaihoz halála és feltámadása után. Krisztus az Úr és Völegény, aki a kereszten, egyesül az Ő Jegyesével, az Egyházzal. A mi Urunk és Mesterünk úgy tér vissza hozzánk, mint feláldozott és dicsőséges Bárány. Visszatér hozzánk a Bárány és az Egyház menyegzőjéből.

Így tesz minket részesévé az Ő menyegzője örömének, megterítve számunkra lakomájának asztalát, míg Ő maga szolgál fel, külön-külön és együtt mindnyájunknak a Vele és Benne létrejövő közösségünk ünnepi lakomáján. A húsvéti Krisztusban létrejövő testvéri közösség, az Egyház, a Bárány Jegyesének közössége, a kommunió, amelynek ünneplését minden Eucharisziában megújítjuk, ez az egység annak a szolgálatkész éberségnek ingyenes gyümölcse, amelyet az Úr kér és vár tőlünk. A szolgák éberségének gyümölcse az a közösségi lakoma, amelyet maga Jézus szolgál fel nekünk, és amelyet a Szentlélek megújít és állandóan kitágít Pünkösöd óta.

Az Egyház kommuniója, és minden egyházi közösségé, amelyben Krisztus Egyháza személyes tapasztalattá válik mindnyájunk számára, ez a közös egység, nem más, és nem lehet más, mint az az új kapcsolat az emberek között, amelyet Krisztus tesz lehetővé Szenvedése, Halála és Feltámadása által. Egy új kapcsolat, amelyben Jézus egyé tesz bennünket, miközben mindnyájunkkal külön-külön személyes kapcsolatra lép. „Bizony, mondom nektek: felövezi magát, asztalhoz ülteti őket, aztán megy, és kiszolgálja őket.” (Lk 12,37)

Alapjában véve, az Egyház egész életét összefoglalja ez az ígélet, amelyet Jézus az éber szolgáknak tesz. Az Apostolok Cselekedeteinek részlete éppen annak megvalósulását írja le, amit Jézusnak ez a példabeszéde ígért. Az első jeruzsálemi keresztény közösségben minden hívő, kezdve az apostolokon és az ő vezetésük alatt, annak a testvéri egységnek az éber szolgája, amelyet Krisztus valósít meg közöttük. A közösség mintha egy állandó, mindennapos menyegzős lakomában élne: „Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában, a testvéri közösségben, a kenyértörésben és az imádságban.” (ApCsel 2,42).

Az egység, amelynek ezentúl az Eucharisziában van a forrása és a csúcsa, minden hívő érdekének és elköteleződésének a középpontja. Ez az, ami a közösséget missziós lelkületűvé teszi és gyümölcsözővé abban, hogy kiterjessze saját egységét másokra: „Dicsőítették Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként küldött hozzájuk olyanokat, akik hagyták, hogy megmentse őket.” (ApCsel 2,47)

Mindez kegyelem. Az apostolok és Jézus többi tanítványa nem voltak azelőtt éber szolgák, hogy szolgálják Urukát. Mégis, Keresztje és Feltámadása által, Jézus visszajött hozzájuk, hogy elhozza számukra az Egyházban, az Ő megváltott Jegyesében az egész emberiséggel ünneplést menyegzőjének örömét. A tanítványok, akik még elaludtak a Getszemáni kertben, már képesek voltak virrasztani az Utolsó Vacsora Termében, készen arra, hogy szolgálják az Isten Országát a Szentlélek ajándéka által. Az Úr, aki Vőlegény is, az Oltáriszentség titkának középpontjában mindig úgy jön vissza az utolsó vacsora termébe, mint Szolga, aki megmossa tanítványai lábát, hogy részesedhessenek az Ő lakomájának örömeiben, feltámadott Testének közösségében.

Szent Benedek átélte ennek a kegyelemnek a meglepetését, az Úr ingyenes eljövételét, aki a testvéri közösség és egység örömét teremti meg az emberek között. Ez a meglepetés volt az, amely, Nagy Szent Gergely elbeszélése szerint, átvezette őt a Subiaco-i barlangban magányosan virrasztó életmódból a cönobita, közösségi életbe. Amikor egy pap jött hozzá, hogy elhozza neki a húsvéti lakomát, Benedek ráébredt arra, hogy Húsvét van, és hogy a Húsvét a Krisztusban megvalósuló egység menyegzős ünnepe, amely még nagyobb kegyelem, mint minden virrasztásunk és lemondásunk. Ezt mondja a papnak: „Most már tudom..., hogy valóban Húsvét van ma számomra, mert az az öröm ért, hogy találkozhattam veled!” (Dialógusok II, 1)

A Húsvét tehát olyan közös egység, amely meglep bennünket, és amelyet gyermekként kell befogadnunk. Ennek a találkozásnak, ennek a húsvéti tapasztalatnak következtében válik Benedek apáttá, így lesz atyává. Az Egyházban csak akkor válunk atyává, ha megértjük, hogy az élet számunkra a feltámadt Krisztustól jön, és hogy ez az élet testvéri közösség a szeretetben. Így az apát legfontosabb szerepe az, hogy hirdesse a testvéreinek, hogy az egység, amelyet Krisztus ad nekünk, és amelyet kér tőlünk, valóban egy húsvéti ünnep, húsvéti menyegzős lakoma mindnyájunk számára. Az apát arra hivatott, hogy első legyen a szolgák között, aki éberon virraszt, hogy hírvil adja a testvéreinek, hogy az Úr itt van és részesíteni akar bennünket Húsvétjának menyegzős lakomájában. Mint a tékozló fiú atyja, az apát az, aki folyton meghívja a gyermekeit a testvéri közösség megünneplésére. Ő az, aki folyton elébe megy mindnyájuknak külön-külön, akár vámosok, akár farizeusok, hogy meghívja őket az élet ünneplésére (vö. Lk 15,20-32).

Ha ezt megértjük, akkor az atyai felelősség már nem teher többé, hanem Boldogság. Ennek az a liturgiának az evangéliumában Krisztus háromszor is boldognak nevezi a szolgákat, akik éberon virrasztanak, szolgálatra készen: „Boldogok azok a szolgák!” (vö. Lk 12,37.38.43).

A közösség egységének szolgálata a Boldogságok Boldogsága, mert ez azt jelenti, hogy Istent nem csak abban szolgáljuk, amit kér tőlünk, hanem abban is, aki Ő maga: a szentháromságos Szeretet Közösségében.

*P. Mauro-Giuseppe Lepori
O. Ciszt. Generális Apát*